Nieuwsbrief IVN Eemland

november 2022

Natuurfotograaf Joost Overduin verkoopt een prachtige natuurkalender met foto's uit Soest.. Zie artikel op blz 6.

Agenda

- **Zaterdag 3 december,** actiedag rond behoud bomen op Landgoed Oude Tempel, 11.30 uur verzamelen bij entree Oude Tempellaan 1, Soesterberg. Zie ook artikel op blz. 7/8.
- **Zaterdag 3 december,** vogeltelling op de Westdijk in Bunschoten, bij het elektrische gemaal, 09.00-10.00 uur.
- **Zondag 18 december,** open dag atelier NatureBliss, 12.00-17.00 uur, Kloosterlaan 9, Lage Vuursche (atelier van natuurfotografe Yvette van den Berg).
- **Zaterdag 21 januari,** nieuwjaarsreceptie IVN Eemland voor alle leden en donateurs, 15.00-18.00 uur. Plek staat nog niet vast, houdt deze datum vrij! Uitwijkdatum: zaterdag 28 januari. Houdt de nieuwsbrief van januari en de website in de gaten!
- **Dinsdag 7 februari,** vergadering coördinatoren IVN Eemland, Museum Soest, Steenhoffstraat 46, 20.00 uur.
- **Donderdag 23 maart,** Algemene Ledenvergadering IVN Eemland, Vogelzang, Molenstraat 8c (ingang Van Goyenlaan 110), Soest, 20.00 uur. Verkiezing nieuwe voorzitter.
- **Zaterdag 8 april** en **zaterdag 17 oktober 2023,** plantenbeurs Groei & Bloei op Hofstede Eycken-dal, Jachthuislaan 68 Soest, 10.00-12.00 uur.
- **Zaterdag 10 juni 2023,** borrel voor vrijwilligers IVN Eemland, Jachthuislaan 68, 16.00-19.00 uur.

Natuurmoment

met Alma Dijkgraaf en Mary van der Bijl

van de scholenwerkgroep (ze gaan nu echt stoppen…)

Tekst en foto's Els van Weering

In deze serie, "Natuurmoment met …" beleven we een natuurmoment met een IVN'er uit onze regio.

Weet jij iemand die je graag in deze serie geïnterviewd ziet? Of wil je zelf wel geïnterviewd worden? Stuur een mail aan els.vanweering@gmail.com.

● Alma Dijkgraaf (links) en Mary van der Bijl, coördinatoren van de IVN-scholenwerkgroep, verwelkomen ons bij kinderboerderij De Veenweide in Soest. Het is de plek waar ze met de scholenwerkgroepleden zo'n twee keer per jaar vergaderen.

● Alhoewel we een mooie Stinkparasolzwam en een Gewone Berkenboleet in de tuin van de kinderboerderij ontdekken, gaat het gesprek deze keer niet over de plaatselijke natuur. Het gaat over wel en wee met schoolkinderen, hun ouders, de juffen en de meesters

én…over de vacature scholenwerkgroepcoördinatie. Want Alma en Mary gaan stoppen: “Het was geweldig maar nu, na 30 (!) jaar is het mooi geweest.”

Een gespreid bedje

- Ze hopen op een enthousiaste opvolger of opvolgers: ,,Alles ligt klaar: blauwdrukken voor brieven aan scholen, de loepjes, de roosters om in te vullen, contactlijsten, zoekkaarten, emmertjes en ga zo maar door. Onze opvolgers kunnen zo instappen. En het belangrijkste: er is al een mooi team van bijna twintig gemotiveerde scholenwerkgroepvrijwilligers. De een kan wat vaker dan de ander, maar we doen dit echt samen en we lachen heel wat af.”

- Na ruim een kwart eeuw van jaarlijkse activiteiten zijn van 2019 tot in de lente van 2022 helaas door Corona en de risico’s van de vogelgriep veel lessen niet doorgegaan. Maar de afgelopen herfst heeft de werkgroep alweer 16 klassen voor de herfstlessen meegenomen en in mei 2023 staan 21 klassen gepland voor de slootjeslessen. Ik reken even snel uit: hoeveel kinderen zouden, dankzij de scholenwerkgroep en dankzij Mary en Alma, de laatste 30 jaar meer oog voor de natuur hebben gekregen? Meer dan vijfentwintigduizend? Zoiets moet het zijn. Een geweldige prestatie.

Herfstlessen

● Mary legt uit wat er zo mooi is aan dit werk: ,,De kinderen kunnen zo vertederend zijn. Vooral de kleintjes uit groep 3. We nemen ze in kleine groepjes mee en vertellen ze over de Elfenbankjes en de dauwdruppels op Bekertjesmos. We vragen ze goed te luisteren naar de geluiden van het bos, te kijken, te voelen en te ruiken. Voor sommigen gaat er een wereld open. Er zijn best veel kinderen die nooit in de natuur komen. Sommigen vinden het ook eng of vies. Maar bijna altijd is na zo'n les de angst verdwenen. Dan zitten ze met hun handen in de aarde en komen ze je schatten uit de natuur brengen." Alma vult aan: ,,Er zijn ook kinderen die duidelijk wél al wat meegekregen hebben van hun ouders. Laatst hadden we een jongetje met een verrekijker, die ging óns van alles vertellen over plofpaddestoelen; een natuurgids in de dop, heel leuk."

Tijdens een herfstles:

Alma: "Een specht lust best wel zo'n sparappeltje. Hij wil dan de zaadjes tussen de vliesjes uithalen, maar hij heeft maar 2 pootjes. Wat doet-ie dan?"

Jongetje uit groep 3: "Héél hard huilen!"

Slootjesvissen

● Bij het slootjesvissen met groep 6 en 7 vragen de vrijwilligers de kinderen om de beestjes die gevangen worden altijd in aparte bakjes te doen. Vooral als de één de ander kan opeten. Alma: ,,Als er een larve van een Geelgerande Watertor gevonden wordt, is het altijd prijs. We vertellen dan dat deze larve met zijn grote kaaktangen kikkervisjes pakt en opeet en dat hij een grote vreetzak is. Dan draaien we ons om. Negen van de tien keer zien we even later het groepje gebogen over de emmer van de kikkervisjes staan. Daarin is dan op de een of andere manier de watertorlarve beland."

Samenwerking

● Het blijkt overigens een hele kunst om, behalve de kinderen, ook de ouders en de leerkrachten te managen. Alma: ,,Als het goed is hebben de leerkrachten de herfstlessen en de slootjeslessen voorbereid met een theorieles. En, als het goed is, helpen de ouders ons met de begeleiding van de kinderen. Ik moet zeggen dat dat niet altijd het geval is. Leerkrachten komen weleens ergens niet aan toe en ouders vinden het zo leuk om met elkaar bij te praten. Maar ja, daar hou je rekening mee. Als we maar genoeg vrijwilligers hebben om de groepjes klein te houden, maximaal acht per groepje, dan lukt het ons wel. Nieuwe vrijwilligers zijn overigens ook nog steeds van harte welkom."

● Mary vult aan: ,,Je hoeft niet veel voorkennis te hebben want we lopen de nieuwe ronde altijd met z'n allen voor. Dan maken we foto's van wat we onderweg tegenkomen en zoeken we op wat we niet weten. Die voorwandelingen met collega-vrijwilligers zijn altijd heel leuk."

● De scholenwerkgroep is, naast de herfst- en lentelessen, in de zomer ook actief bij de kwekerij/boomgaard van Paleis Soestdijk. En er is genoeg ruimte om met het team nieuwe of andere activiteiten te ontwikkelen.

● Op mijn vraag wat ze het meest zullen missen als ze gaan stoppen komt bijna gelijktijdig het antwoord: ,,Ohhh, maar wij gaan niet helemaal stoppen! Alleen maar met coördineren! De passie voor de natuur en de kinderen is duidelijk, en de hoop dat dit mooie werk in goede handen gaat komen ook.''

● Heb je interesse om de scholenwerkgroep te versterken als vrijwilliger of als coördinator, neem contact op met scholen@ivn-eemland.nl.

Gevoel voor humor is een van de functievereisten van de scholenwerkgroepcoördinator.

Bericht van de penningmeester

● Een dezer dagen worden de leden - die al niet eerder betaald hebben - via e-mail benaderd om de contributie over 2022 te voldoen. Helaas lukte dit niet eerder dit jaar. Want ondanks alle energie die daar ingestopt is, is onze lokale ledenadministratie nog niet volledig geïntegreerd met de landelijke.

● Het kan daarom zijn dat u ten onrechte een mail ontvangt, bijvoorbeeld omdat u al eerder landelijk hebt betaald. Schroom dan niet contact met mij op te nemen, liefst per mail. Vanwege de verwachte drukte kan het enige tijd duren voordat ik u kan antwoorden, maar: we lossen het op. Dank voor uw begrip.

Wim Koster – penningmeester
penningmeester@ivn-eemland

Natuurkalender met Soester foto's

Joost Overduin

● Natuurfotografie is een hobby van me waar ik veel lol aan beleef. Al jaren maak ik voor eigen gebruik een kalender met eigen (Soester) natuurfoto's, die ons toilet siert. Vorig jaar was een aantal mensen zo enthousiast over de kalender dat ze die ook wel wilden hebben, dus ik heb er toen een aantal bij laten maken.

● Wil je ook zo'n mooie kalender aan de muur, of wil je hem iemand kado doen? Hij kost 20 euro, waarbij ik ervanuit ga dat mensen de moeite willen nemen om hem bij thuis op te komen halen. Omdat IVN een organisatie is die mijn sympathie heeft, wil ik 2,50 euro per verkochte kalender afdragen aan het IVN. Bestellen kan via j.overduin@gmail.com.

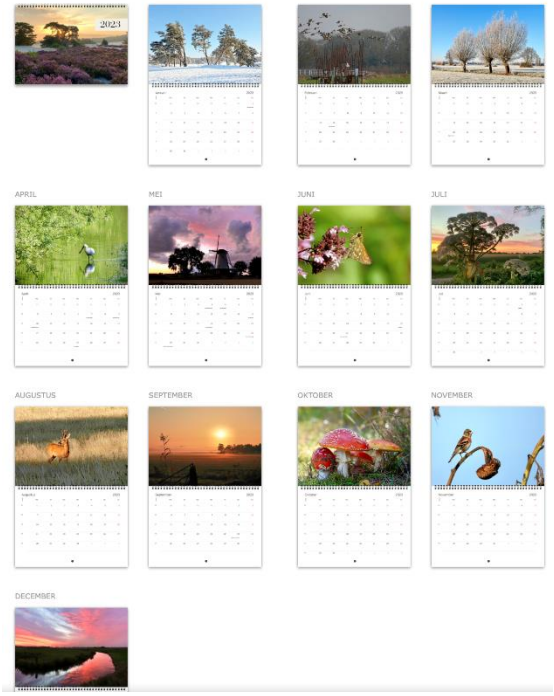

.....

● Wim Smeets uit Bunschoten verkoopt weer vogelkalenders à 10 euro. Mail wsmeets.foto@gmail.com

‘Boomposters’ geven het belang van een boom aan

Manda-Marieke Schuerer, werkgroep Soest van de Partij voor de Dieren

● Om het bos van Landgoed Oude Tempel in Soesterberg tegen dreigende woningbouw te beschermen, houdt de werkgroep Soest van de Partij voor de Dieren **zaterdag 3 december** een speciale dag. Op bomen worden zogeheten treetags aangebracht. Dat zijn duurzaam geproduceerde boomposters waarop het belang van een boom voor mens en maatschappij is aangegeven.

Zonlicht speelt door de bomen in het bos van Landgoed Oude Tempel. Foto Comité Landgoed Oude Tempel

● Op basis van de soort, de diameter en hoogte van de kroon, omtrek van de stam en de hoogte van de hele boom kan speciale software uitrekenen hoeveel dagen zuurstof de boom levert voor één persoon, hoeveel liter regenwater de boom vasthoudt, hoeveel gram luchtvervuiling en hoeveel kilogram CO2 jaarlijks wordt afgevangen. De hoeveelheid blad bepaalt in grote mate de hoeveelheid en de waarde van functies die een boom kan leveren.

● Met het ophangen van twee tags voor een oude eik en een beuk op het landgoed, wil de werkgroep het bewustzijn vergroten voor de waarde van het Tempelbos voor de inwoners van Soesterberg en voor het klimaat. Landgoed Oude Tempel is een van de locaties waar woningbouw gepland is in het kader van het plan Hart van de Heuvelrug.

● Aansluitend organiseert het Comité Landgoed Oude Tempel een boomadoptie-actie, een demonstratie boomklimmen en een klimtraining op het voormalige terrein van de Open Ankh, onder leiding van boomklimmer Vincent van Aalstede en klimmers van de ‘Bosbeschermers’.

● Het kappen van bossen voor woningbouw staat, vinden PvdD en het comité op gespannen voet met het Klimaatakkoord van Parijs, de Bossenstrategie en het Bomenactieplan van Utrecht ('plan Boom'). ,,We hopen op voortschrijdend inzicht bij de provincie Utrecht, de gemeente Soest en de andere partijen betrokken bij het al bijna 20 jaar oude plan Hart van de Heuvelrug'', aldus de Soester werkgroep van de PvdD.

●,,Bomen hebben zowel boven- als ondergronds een grote waarde in het ecosysteem waar ze deel van uitmaken, zorgen voor minder hittestress in de zomer en zijn ook essentieel voor de leefomgeving van mensen en dieren. Er moeten juist veel bossen bijkomen. De laatste jaren is het bewustzijn sterk gegroeid, dat de uitdagingen op het gebied van klimaat, biodiversiteit en leefbaarheid van dorpen en steden urgent zijn en dat de waardering voor grote, oude bomen daarin een cruciale rol speelt."

● Het Tempelbos in Soesterberg is ook ecologisch van grote waarde, stelt de PvdD. Elf beschermde diersoorten zijn in elk geval al waargenomen. Er zijn meerdere dassenburchten aanwezig, verder is het bos de thuishaven van een buizerd, boommarters, hazelwormen en vleermuissoorten, waaronder de rosse vleermuis en zeldzame vlinders. In een grote biodiversiteitscrisis is bomenkap een slecht idee.

Ook reeën worden gesignaleerd in het Oude Tempelbos.

● De toekomstige woonwijk op het landgoed ('wonen in weelde') moet het ontbrekende geld opleveren voor het verbinden van losse stukjes natuur op de Utrechtse Heuvelrug ('rood voor groen') door middel van onder andere vijf ecoducten, die reeds aangelegd zijn en het teruggeven aan de natuur van enkele in ongebruik geraakte terreinen. Het opofferen van een oude bosgroeiplaats (dat is een aanduiding van de provincie voor een waardevol bosgebied, PvD) voor het verbinden van natuur vindt de Partij van de Dieren niet uit te leggen.

● Wie de onthulling van de treetags en de boomklimdemonstratie wil bijwonen is welkom op zaterdag 3 december om 11.30u in het Tempelbos. Ook kan daar ter plekke een boom worden geadopteerd voor 10 euro ten bate van het comité dat zich inzet voor het behoud van het bos. Geïnteresseerden kunnen zich verzamelen bij de entree van het Landgoed, bij het bord van de Open Ankh, Oude Tempellaan 1 in Soesterberg. Voor informatie kunt u de werkgroep bereiken via Soest@partijvoordedieren.nl.

● Meer informatie:

- Bomenactieplan provincie Utrecht:
https://www.stateninformatie.provincie-utrecht.nl/documenten/Ingekomen-stukken-van-GS-naar-PS/19-01-2021-Bijlage-1-van-2-Rapport-

https://bedreigdenatuur.nl/lijst

Natuurvaart over de Eem met gids IVN

Piet van Dijk

● Sinds 2000 vaart Jolande Drop uit Amersfoort met haar boot Bolivar over het water. Momenteel ligt de boot, een bakdeksalonkruiser die ooit toebehoorde aan de Duitse Rijkswaterstaat, in de Eemhaven in Amersfoort. Op haar 55ste stopte ze met haar baan in de zorg, volgde een opleiding tot botenrestaurateur en knapte de boot op. De boot kan gehuurd worden voor een dagje met vrienden of familie, vergaderingen, meetings of bedrijfsuitje. Dat kan via de website www.schuitje-varen.nl.

● Sinds kort houdt ze zo nu en dan ook natuurvaarten over de Eem. Daaraan werkt het IVN Eemland mee, die een gids mee laat varen die vertelt over de cultuurhistorie en de natuur langs de oevers van de Eem. Zo vaart de boot onder meer langs het natuurgebied Wolkenberg aan de oever van de Eem bij Baarn. De eerstvolgende boottocht is op zondag 5 februari.

Braakballen pluizen, dat moet je eens doen in je leven

tekst en foto's Piet van Dijk

● Dat was altijd nog eens een wens van mij: een braakbal van een uil vinden en uitpluizen op muizenbotjes. Vroeger op school (ik heb de lagere school in Bant in de Noordoostpolder doorgebracht) deden we zoiets nooit. Mijn kinderen deden het wel op school in Soest, maar helaas kon ik nooit eens een les als ouder meehelpen. De Uilenwerkgroep van het IVN Eemland in Soest bracht een mooie kans op een avond over De 4 uilen van Soest in de kantine van SO Soest op vrijdag 25 november.

Ongelooflijk wat er allemaal in een braakbal te vinden is!

● Ik heb twee braakballen uitgeplozen met een naald en een houten prikker en ik hem me erover verbaasd hoeveel kennis er bij de Uilenwerkgroep is over wat je allemaal kunt vinden in zo'n braakbal. Tot op het allerkleinste botje, een wervel van de ruggengraat van een spitsmuis, wisten vrijwilligers de onderdelen op naam te brengen. Er zijn prachtige tekeningen beschikbaar van wat je allemaal kunt vinden in een braakbal. En Margriet Hartman van het IVN De Bilt was aanwezig, met haar enorme kennis. Ze had ook prachtige collecties meegenomen van botjes uit braakballen.

Alle onderdelen van een mol, gevonden in braakballen. Uit de verzameling van Margriet Hartman.

● Wie niet op de avond geweest is, heeft echt wat gemist. Hieronder in het kort wat interessante feiten over uilen, zomaar willekeurig bij elkaar geschraapt uit de lezing van Coen Streefland.
- Er zijn 10.500 soorten vogels bekend op aarde. De mens heeft ze ingedeeld in 39 ords, 232 families en 2285 geslachten. Uilen behoren tot de orde van de strigiformes.
- Zijn de ogen geel, dan zijn het dagjagers (bv de steenuil), zijn ze oranje dan jagen ze in de schemering (bv ransuilen)
- Uilen beschikken over dunne kamveren waardoor ze geruislood kunnen vliegen
- Oren zitten niet op dezelfde hoogte om afstanden te kunnen bepalen
- Uilen hebben een keerteen, die ze ook naar achteren kunnen strekken, waardoor ze hun poten zowel twee-voor-twee-achter als één-voor-drie-achter kunnen houden.
- In Soest vinden we de kerkuil, de bosuil, de ransuil en de steenuil. Sporadisch worden ook de velduil en de oehoe waargenomen, een enkele keer ook de dwergooruil. De Uilenwerkgroep inspecteert maar liefst 83 uilenkasten in Soest.
- Vijanden van uilen: boommarter, havik, oehoe (!)
- Bedreigingen: vervuiling, gif, afname voedselgebieden, verkeer, verdrinking.

Braakballen pluizen, leuke groepsactiviteit!

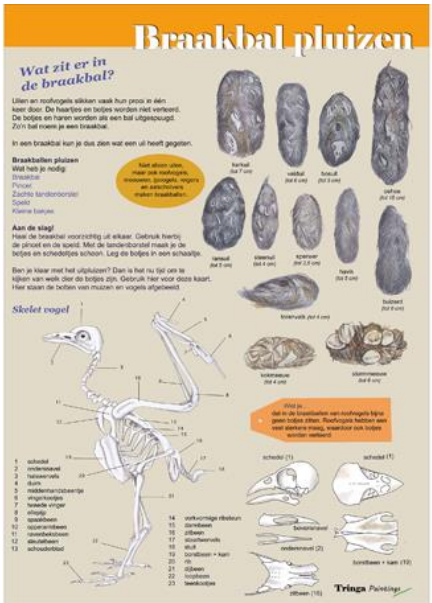

Er zijn prachtige zoekkaarten beschikbaar voor braakballenpluizers.

Braakballen pluizen in de kantine van SO Soest.

Kamp van Zeist bij Soesterberg terug naar de natuur

Provincie Utrecht

● Het voormalige militaire terrein Kamp van Zeist aan de rand van Soesterberg wordt deels ingericht als natuurgebied. Voordat de provincie Utrecht hiermee start, onderzoekt ze eerst uitgebreid of het terrein en de gebouwen geen verontreinigende stoffen bevatten. Ook laat ze onderzoek doen naar de aanwezige planten en dieren. Daarna worden bijna alle militaire gebouwen gesloopt en wordt de verharding verwijderd. In 2030 moet het natuurgebied klaar zijn. De provincie Utrecht is sinds 1 november 2022 officieel grondeigenaar van Kamp van Zeist.

Het kantoor van het voormalige Militaire Luchtvaart Museum Soesterberg staat op Kamp van Zeist. Foto Provincie Utrecht

● Binnen het natuurprogramma van Hart van de Heuvelrug wordt Kamp van Zeist in de komende jaren 'teruggegeven' aan de natuur. 29 hectare van het terrein wordt ingericht als natuurgebied, waar ook recreatie mogelijk is. Het gebied zal deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Na de herinrichting draagt de provincie het terrein over aan het Utrechts Landschap. Zij zetten de natuurontwikkeling voort en beheren het gebied. Het werk wordt in fasen uitgevoerd. Het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) maakt tijdelijk gebruik van het terrein voor de opvang van vluchtelingen.

● Aan de basis van het programma Hart van de Heuvelrug ligt de rood-groen balans. Voor iedere toegevoegde hectare bouwontwikkeling (= rood) moet een hectare natuurontwikkeling (= groen) terugkomen. Zo wordt bijvoorbeeld de geplande woningbouw in Huis ter Heide West en op de locatie rond de Willem Arntszhoeve in Den Dolder gecompenseerd met de nieuwe natuur op Kamp van Zeist.